Cíl: seznámení s životem historické romské kolonie ve Strážnici na přelomu 30. a 40. let dvacátého století – romské ochotnické divadlo

Věková kategorie: 2. stupeň ZŠ, odpovídající ročníky víceletých gymnázií

Pomůcky: Dokumenty k městu Strážnice – článek O cikánech civilisovaných (10. února 1940, Moravské Slovo) a článek Divadlo cigánského rodu Kýrů (24. května 1942); mapa JV Moravy.

Texty: Příběh F. Kýra, text Strážnice do 1938

Čas: ½ - 1 vyučovací hodina; případně i více vyučovacích hodin při zapojení metodiky Strážničtí na přelomu 30. a 40. let dvacátého století a metodiky o genocidě strážnických Romů za druhé světové války (výpověď A. Angerové a J. Jelínka (Kýra)).

Průřezová témata: práce s historickými novinovými články

Úkoly:

1) Studenti se nejprve seznámí s historií romské strážnické kolonie pomocí dvou textů (text Strážnice do 1938, text Strážnice 1938-1945, případně i s příběhem Fr. Kýra).

2) Co to znamená, když se řekne „ochotnické divadlo“? Ochotnické divadlo je hrané amatérskými herci – tzv. ochotníky. Herci nejsou za své výkony placeni, divadlu se věnují ze záliby.

3) Co jste se dozvěděli o historickém romském ochotnickém divadle ve Strážnici?

4) Následně si přečtou dobové dokumenty – novinové články z let 1940 a 1942.

Jaké podrobnosti můžete z těchto historických článků k tématu romského divadla doplnit? Starší název souboru; názvy dalších tří divadelních her a jejich náměty; obsah divadelní hry Matčin odkaz; jméno Josefa Kýra, který byl také režisérem a autorem divadelních her, a jeho otce Františka Kýra (kováře a muzikanta – nejde ovšem o Fr. Kýra, režiséra – o němž je celý příběh).

5) Zamyslete se, kde byste informace o divadle, které jste se dočetli v novinách, ověřovali? (místní kronika, archiv Českého rozhlasu apod.)

O cikánech civilisovaných

Na moravském Slovácku jsou vězněnými občany - Mají své divadlo, hudbu i autory

Když bylo vydáno nařízení, které stanovilo podrobné články jejich usazování, stěhování a pobyt vůbec, vyjmenují jsem si na prstech obce na moravském Slovácku, kde se trvale ustálilo asi po několik desítek let větší množství cikánů, kteří tu žijí rovnoprávně a ve shodě s ostatními spoluobčany. Některé z nich jako příklad cikánů-rolníků, kteří mají velmi vzorné hospodářství a jsou v obcích vážennými občany. Při okresní silnici Hodonín—Strážnice—Ch. Hradiště, upoutá každého cestujícího cikánský tábor v dolině před městem Strážnicí. Stojí tu čtyři řady čistých, čtyřpokojových dřevěných domků, v nichž žijí cikánské rodiny. Jsou to rodiny, jejichž členové pracují na melioračních pracích, jsou tu různí řemeslníci a také drobní obchodníci.

Cikánské divadlo.

Cikán z Petrova a Sudoměřic založil před lety svoje ochotnické divadlo. Také strážničtí cikáni zahájili loni svoji divadelní činnost, jejich ochotnický divadelní soubor nese název „Hudebné přátelská družina“ a jeho režisérem je Josef Kýr ze Strážnice, který je také autorem divadelních her „Kam lidská vědomost spěje“, „Chůdcina výhra“ a „Hrob na poušti“. Jsou to veskrze zápletky, jejichž motivem je život košujících cikánů, nomádů na ústrky, bídu, zoufalství, ale také radost a lásku k přírodě. Cikánské písně těchto a takovýchto dramat získávají si obliby. Zpěvy jsou střídány sborovými a sólové. Soubor hostoval v mnohých městech na moravském Slovácku, všude s dobrým úspěchem.

Cikánské melodie v rozhlase.

Cikán František Kýr je příležitostným kovářem. Se svým kovárnám stojí u kovadliny od rána do pozdního večera a oba jako by neznali únavy. Jejich ruce dovedou velmi zručně vyrábět různé kovářské výrobky a to tak svědomitě, že Kýr je vyhledávaným mistrem. Kýrova práce však nekončí odložením kladiva po celodenní namáhavé práci. Sotva odloží po chudém kámu se velice líbilo, jejich sonsvého příbytku a do nového bor byl při této příležitosti fotolínek zachycuje svůj hudební grafován a tak mnozí cikáni se fantasii. Složil několik zdařilých před fotoaparátem setkali. Na této výstopochodů a valčíků, které byly nosní mají všichni cikáni nejprovozovány slováckými cikánkrásnější vzpomínky a tak se skými kapelami. Kýr je také výnejeden z nich rozhodl, že se borným hudebníkem a zpěvákještě někdy objeví před kem a tak se nedělnou stalo, že mikrofonem, aby světu opět dokýr hrál „vyskočný sámim“ na kázali, že mezi cikány a cikány svůj milovaný cimbál u hru do- je přece jen veliký rozdíl. -dk.

Melantrich, Brno. Foto: Olejníček, Hodonín

Náves cikánské kolonie u Strážnice.

Melantrich, Brno. Foto: L. Olejníček, Hodonín.

Hudebně-pěvecký soubor strážnických cikánů, jehož produkce byla vysílána v létě 1937 brněnským rozhlasem.